

หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม รุ่นที่ ๓ เรื่อง “วิจัยอย่างมืออาชีพ ผลักดันการปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย”

ระหว่างวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ - ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๑

ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

๑. หลักการและเหตุผล

การวิจัยถือเป็นภารกิจที่มีความสำคัญลำดับต้น ๆ ของแวดวงวิชาการและวิชาชีพในหลายองค์การ เพราะการวิจัยจะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ซึ่งถือเป็นการพัฒนาที่ต้องอาศัยองค์ความรู้และการบูรณาการที่เชื่อมโยงกันอันนำไปสู่การปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงให้เกิดนวัตกรรม การนำแนวความคิดใหม่หรือการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วมาใช้ในการรูปแบบใหม่ องค์ความรู้ใหม่ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และก่อให้เกิดประโยชน์ ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทางสังคม ทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น ในระบบงานกระบวนการยุติธรรมไทยจำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อสร้างนโยบายและสามารถนำไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรมในสังคม เพราะงานวิจัยถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะนำไปสู่การสร้างสรรคนวัตกรรมและช่วยยกระดับความเจริญก้าวหน้าและตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ขององค์การได้

ปัจจุบันสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น การวิจัยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย เพื่อนำไปสู่กระบวนการค้นหาคำตอบและนำไปสู่การตั้งคำถามกับประเด็นหรือโจทย์การวิจัยทางด้านกระบวนการยุติธรรมไทยที่มีความซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยประเมิน และติดตามผล เป็นต้น การพัฒนาศักยภาพนักวิจัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดความต่อเนื่องของการค้นคว้าและพัฒนาเพื่อยกระดับกระบวนการยุติธรรมไทยให้ก้าวหน้า ทัดเทียมนานาประเทศ ประกอบกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย เพราะฉะนั้นการขยายพื้นที่องค์ความรู้ไม่เพียงเฉพาะในประเทศเท่านั้น หากยังรวมถึงมิตินานาชาติที่จะต้องคำนึงถึงและความหลากหลายของปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ตามมา และเกิดการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงความร่วมมือในด้านต่างๆ ทั้งการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศสมาชิก และยังช่วยสร้างความแข็งแกร่งเพื่อรับมือกับอาชญากรรมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ด้วย

ดังนั้น นักวิจัยในกระบวนการยุติธรรมไทยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนากระบวนการความคิด การพัฒนาต่อยอด ให้ก้าวหน้าตามเปลี่ยนแปลงโดยได้รับการสร้างความพร้อม ทบทวนกระบวนการทัศน์ เพิ่มพูนองค์ความรู้และประสบการณ์ในภาคปฏิบัติ ทำให้สามารถมองเห็นและวิเคราะห์สภาพปัญหา ที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยคิดค้น วิเคราะห์หา แนวทางแก้ไขผ่านกระบวนการวิจัยที่มีระเบียบวิธีการค้นคว้า สืบค้น วิเคราะห์อย่างมีระเบียบขั้นตอนเพื่อให้ได้ความรู้หรือข้อค้นพบที่มีความถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือในการนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนากฎหมายและการปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรมสู่มาตรฐานสากล โดยเฉพาะให้สอดคล้องและเป็นไปตามแนวคิดและกรอบการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ทั้ง ๖ มิติ คือ

๑) การวิจัยสำรวจความจำเป็นและความต้องการนวัตกรรมทางกฎหมายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพลวัตทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

๒) การวิจัยประสิทธิภาพของขั้นตอนและการบังคับใช้กฎหมาย โดยศึกษาด้านการนำกฎหมายมาใช้ในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

๓) การวิจัยพัฒนา ปรับปรุงโครงสร้าง ระบบงาน และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๔) การวิจัยนวัตกรรมและนิติวิทยาศาสตร์

๕) การวิจัยพัฒนาและส่งเสริมมาตรการกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และการมีส่วนร่วมในงานยุติธรรม โดยศึกษาการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ทั้งในกระบวนการก่อนพิจารณาคดี ระหว่างการพิจารณาคดี และหลังการพิจารณาคดี

๖) การวิจัยสร้างมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมสู่การรองรับการเป็นสมาชิกสมาคมประชาคมอาเซียน

ในการนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรม โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมร่วมกับคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัย รุ่นที่ ๓ ขึ้น โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์และผลงานการวิจัย เฉพาะด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ในสายงานกระบวนการยุติธรรม มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เข้ารับการอบรมโดยมุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้เทคนิคการจัดทำและบริหารชุดโครงการวิจัย ซึ่งเป็นการสร้างและพัฒนา นักวิจัยในสาขากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และเผยแพร่ผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติมากยิ่งขึ้น อันจะช่วยพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ระบบงานยุติธรรมของประเทศไทยในอนาคต

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ทบทวนองค์ความรู้และกระบวนการทัศน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบและบูรณาการ

๒.๒ เสริมสร้างนวัตกรรมด้านการวิจัยทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๒.๓ ส่งเสริมการพัฒนานักวิจัยในสาขากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๓. กลุ่มเป้าหมายและคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม

๓.๑ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔๐ คน ประกอบด้วย

- บุคลากรสังกัดกระทรวงยุติธรรม

- บุคลากรของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ผู้ที่สนใจในการจัดทำงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม

๓.๒ คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม

- ข้าราชการระดับชำนาญการขึ้นไป หรือเทียบเท่า

- สามารถเข้าอบรมตามวัน เวลา สถานที่ อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนวันการฝึกอบรม

- ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ไม่มีภาระงานเร่งด่วนในระหว่างเข้ารับการฝึกอบรม
 - ได้รับอนุมัติให้เข้ารับการอบรมและภาคกิจกรรมในต่างจังหวัด
 - ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยของสำนักงานกิจการยุติธรรมมาก่อน

๔. ระยะเวลาและสถานที่ฝึกอบรม

ระยะเวลาของการฝึกอบรมจำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง (๒๐ วันทำการ โดยดำเนินการฝึกอบรมสัปดาห์ละ ๓ ทำการ คือวันจันทร์ – วันพุธ) ระหว่างวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ - ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๑ ประกอบด้วย

- การฝึกอบรมภาควิชาการ ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม อาคารรัฐประศาสนภักดี อาคารจอดรถ ชั้น ๕ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
- การลงภาคสนามตามพื้นที่เป้าหมาย
- การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย จำนวน ๓ วัน ณ พื้นที่ต่างจังหวัด

๕. วิธีการฝึกอบรม

๕.๑ ภาควิชาการ

- การบรรยาย/อภิปรายโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
- การจัดทำและนำเสนอโครงการวิจัยที่เป็นไปตามกรอบการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม

๕.๒ ภาคปฏิบัติ

- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๖. รายละเอียดของหลักสูตร

การฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม รุ่นที่ ๓ แบ่งเป็น ๔ หมวด ดังนี้

หมวดวิชาที่ ๑ พิธีการและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

- พิธีเปิดการฝึกอบรม วันอังคารที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ (เช้า)
ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ วันพุธ ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑
ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

มีวัตถุประสงค์เพื่อละลายพฤติกรรมและสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม รวมทั้งเพื่อ
 ปรับปรุงความรู้ และทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้คิดเชิงบวก และพัฒนาตนเองเพื่อทำงานในเชิงรุก
 รวมทั้งพัฒนาวิธีคิดและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดที่ ๒ องค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทบทวนองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย การหาโจทย์วิจัย ระเบียบวิธีวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการค้นคว้าในการวิจัยอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยคิดค้น วิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขผ่านกระบวนการวิจัยที่มีระเบียบวิธีการค้นคว้า สำรวจ วิเคราะห์อย่างมีระบบขั้นตอนเพื่อให้ได้ความรู้หรือข้อค้นพบที่มีความถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือในการนำไปใช้ประโยชน์

หมวดวิชาที่ ๓ ความสำคัญของงานวิจัยและองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการยุติธรรม

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับความสำคัญของการทำวิจัย ซึ่งถือเป็นวิธีการสำคัญในการช่วยค้นหาคำตอบและเพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนากฎหมายและการปฏิบัติงานในด้านกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย โดยเฉพาะเป็นไปตามแนวคิดและกรอบการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ทั้ง ๖ มิติ อันจะช่วยพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ระบบงานยุติธรรมของประเทศ

หมวดวิชาที่ ๔ การจัดทำรายงานทางวิชาการ (งานวิจัย)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะถูกแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๘ คน เพื่อร่วมกันศึกษาและรวบรวมประเด็นปัญหาที่สอดคล้อง พร้อมทั้งจัดทำโครงการวิจัย **จำนวน ๑ โครงการ**ที่เป็นไปตามกรอบ การวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ได้แก่

๑) การวิจัยสำรวจความจำเป็นและความต้องการนวัตกรรมทางกฎหมายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพลวัตทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

๒) การวิจัยประสิทธิภาพของขั้นตอนและการบังคับใช้กฎหมาย โดยศึกษาด้านการนำกฎหมายมาใช้ในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

๓) การวิจัยพัฒนาปรับปรุงโครงสร้าง ระบบงาน และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๔) การวิจัยนวัตกรรมและนิติวิทยาศาสตร์

๕) การวิจัยพัฒนาและส่งเสริมมาตรการกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และการมีส่วนร่วม ในงานยุติธรรม โดยศึกษาการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ทั้งในกระบวนการก่อนพิจารณาคดี ระหว่างการพิจารณาคดี และหลังการพิจารณาคดี

๖) การวิจัยสร้างมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมสู่การรองรับการเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติอาเซียน

- การลงภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำงานวิจัย

- การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย ณ จังหวัดนครราชสีมา

๗. การประเมินผลการฝึกอบรม

๗.๑ เข้าร่วมการฝึกอบรมภาควิชาการ และภาคปฏิบัติ รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ของการฝึกอบรม

๗.๒ ผ่านการทดสอบองค์ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยก่อนและหลังการฝึกอบรม (Pre-test/Post-test)

๗.๓ ร่วมการจัดทำและนำเสนอรายงานทางวิชาการ (ข้อเสนอโครงการวิจัย) ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด

๘. การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

๘.๑ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องคัดเลือกคณะกรรมการของรุ่น ได้แก่ ประธาน รองประธาน และเลขานุการ เพื่อการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของรุ่น

๘.๒ ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมต้องมีความกระตือรือร้น ให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม โดยตลอด เช่น การกล่าวให้การต้อนรับ ขอบคุณวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ และการจัดทำผลงานวิจัย

๘.๓ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องให้ความร่วมมือในการแต่งกายให้สุภาพและเหมาะสมทุกครั้งระหว่างการฝึกอบรม

๙. การสมัครเข้ารับการอบรม

๙.๑ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถส่งหนังสือแนะนำที่มีการลงนามรับรองโดยผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานพร้อมแบบตอบรับการเข้าร่วมอบรม มายังสถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๙.๒ การพิจารณาคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยสำนักงานกิจการยุติธรรมถือเป็นขั้นสุดท้าย

๑๐. การรับรองผลการฝึกอบรม

สำนักงานกิจการยุติธรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะมอบประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม ซึ่งมีผลการเข้ารับการฝึกอบรมในเกณฑ์ดี ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของระยะเวลาการฝึกอบรม รวมทั้งส่งผลงานครบตามที่หลักสูตรกำหนด

๑๑. หน่วยงานรับผิดชอบ

สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

โทรศัพท์ ๐-๒๑๔๑-๓๗๕๖

โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๘๙๓๒